

Lausunto

Oikeusministeriö

30.01.2014

TEM/2636/00.06.01/2013

Viite

Lausunto velkajärjestelytyöryhmän mietinnöstä (OM038:00/2012)

Pyydettyinä lausuntona velkajärjestelytyöryhmän mietinnöstä työ- ja elinkeinoministeriö toteaa seuraavaa:

Yleistä

Yksityishenkilön velkajärjestelylaki on ollut voimassa 20 vuotta, minä aikana sitä on muutettu moneen kertaan. Kun laki kehitettiin 1990-luvun laman seurauksena velkaantuneiden kuluttajien auttamiseksi, oli velan määrä keskimäärin suurempi ja syyt erilaiset verrattuna nykytilanteeseen. Velkajärjestelyyn hakeudutaan nykyään suhteellisen pienistä velkamääristä ja syynä ovat useimmiten kulutusluotot sekä taitamattomuus taloudenhallinnassa. Velkajärjestely on kuitenkin yhteiskunnan kokonaisedun kannalta perusteltua.

Velkajärjestelytyöryhmän esittämät merkittävimmät muutokset liittyvät velkajärjestelyn käytön lisäämiseen ja menettelyn yksinkertaistamiseen. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää hyvänä, että esimerkiksi velkajärjestelyyn pääsyä esitetään helpotettavaksi työttömien ja erityisesti alle 25-vuotiaiden työttömien osalta ja lisäsuoritusvelvollisuutta yksinkertaistettavaksi. Hyvänä ministeriö pitää myös sitä, että yksityisten elinkeinonharjoittajien pääsyä velkajärjestelyyn parannettaisiin ja mahdollistettaisiin yksityistalouden velkojen lisäksi elinkeinotoiminnan velkojen järjestely velkajärjestelyssä. Työ- ja elinkeinoministeriö piti kuitenkin parempana edellisen velkajärjestelylakia selvittäneen työryhmän ehdotuksia liittyen maksuohjelman reaaliaikaisuuteen ja ulosoton valvontaan, mikä olisi yksinkertaistanut nyt tehtyjä ehdotuksia enemmän velkajärjestelyprosessia ja helpottanut velallisen asemaa, kun lisäsuoritusvelvollisuutta ei olisi reaaliaikaisuudesta johtuen syntynyt ollenkaan.

Ehdotusten käytännön toteutus ja rahoitus

Työ- ja elinkeinoministeriön huomio kiinnittyy kuitenkin eniten esitettyjen ehdotusten toteuttamiseen liittyviin käytännön kysymyksiin. Esityksen mukaisesti talous- ja velkaneuvojat ryhtyisivät avustamaan myös yksityisiä elinkeinonharjoittajia. Talous- ja velkaneuvojien lisäksi yritysvelallisia neuvoisi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla, vuoden 2014 alusta TE-asiakas-palvelukeskuksen kautta tarjottava Talousapu –palvelu. Talousapua esitetään myös velkajärjestelyhakemukseen tarvittavien elinkeinotoimintaa koskevien asiantuntijaselvitysten laatimisen auttajaksi kohtuullista kiinteää maksua vastaan. Talous- ja velkaneuvonnan kustannusten lisäykseksi arvioidaan viittä henkilötyövuotta eli noin 220 000 euroa, mutta Talousavulle ei esitetä lisärahoitusta. Talousapu ei kuitenkaan kykene tämänhetkisten resurssien puitteissa lisäämään palvelujaan merkittävästi ja lisäksi on otettava huomioon, että Talousapu on ainoastaan puhelinneuvontaa.

Talous- ja velkaneuvontapalveluiden tuottamisesta aiheutuvat kustannukset korvataan valtion talousarvioon tätä tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa. Kilpailu- ja kuluttajavirasto maksaa korvaukset talous- ja velkaneuvontapalvelun tuottajana toimivalle kunnalle. Muulle palveluntuottajalle korvaukset maksaa aluehallintovirasto. Peruskorvaus talous- ja velkaneuvontapalvelujen tuottamisesta oli vuonna 2013 toimialueen asukasta kohden 0,76 euroa. Lisäkorvauksena kohdistettiin 1 021 037 euroa asukasluvun suhteessa. Palvelun tuottajalle isäkorvausta maksettiin aluehallintoviraston tarveharkinnan perusteella. Viiden lisäviran kustannusten jakaminen kaikkien talous- ja velkaneuvontayksiköiden kesken ei juuri parantaisi talous- ja velkaneuvonnan resurssitilannetta. Käytännön toimenä se edellyttäisi ainoastaan rahoitusperusteiden tarkentamista.

Talous- ja velkaneuvojille elinkeinotoiminnan velkojen järjestelyä hakevat yrittäjät olisivat kokonaan uusi asiakasryhmä. Vaikka oletettaisiin, että osa elinkeinonharjoittajista hakeutuu yksityisten asianajajien ja konsulttien asiakkaiksi, lisääntyy talous- ja velkaneuvojien asiakaskunta. Vain pienellä osalla talous- ja velkaneuvojista on riittävä elinkeinotoiminnan tuntemus, mistä seuraa, että talous- ja velkaneuvojat tarvitsevat lisäkoulutusta pystyäkseen neuvomaan yrittäjiä sekä arvioimaan elinkeinotoiminnan jatkamiskelpoisuutta. Tähän koulutustoimintaan ei ole varsinaisesti esitetty minkäänlaista lisärahoitusta vaan todettu, että talous- ja velkaneuvonnan valtiollistamisen yhteydessä uudenlainen asiakaskunta tulee ottaa huomioon kustannusvaikutuksissa.

Työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa työryhmän ehdotuksia, joissa esitetään selvittäjien käytön vähentämistä ja tiedoksiantojen toimittamista sähköpostitse, minkä seurauksena oletetaan säästyvän sekä kopiointi- ja postituskuluista että selvittäjien palkkiosta 500 000 euroa. Työryhmä ehdottaa myös sähköisen asiointijärjestelmän luomista. Se vähentäisi päällekkäistä työtä, nopeuttaisi ja helpottaisi talous- ja velkaneuvonnan, käräjäoikeuden sekä selvittäjien työskentelyä. Sähköistä asiointijärjestelmää esitti jo vuonna 2009 talous- ja velkaneuvonnan selvitysmies OTT Kirsti Rissanen. Tähän ei ole työryhmä kuitenkaan esittänyt erillistä määrärahaa.

Työryhmä on todennut kuluttajapoliittiseen ohjelmaan kirjatun tavoitteen talous- ja velkaneuvonnan valtiollistamisesta, mitä työryhmä pitää tärkeänä yhdenvertaisten palvelujen takaamiseksi velallisille koko maassa. Työ- ja elinkeinoministeriö viittaa helmikuussa 2013 lähettämäänsä kirjeeseen talous- ja velkaneuvonnan valtiollistamisesta ja siirtämisestä oikeusministeriön hallinnonalalle, oikeusaputoimistojen yhteyteen. Työ- ja elinkeinoministeriö on todennut myös selvitysmies Rissanen tekemät ehdotukset edelleen ajankohtaisiksi. Selvitys talous- ja velkaneuvonnan valtiollistamisesta oikeusavun tai ulosoton yhteyteen sisältyy kuitenkin oikeushoidon uudistamisohjelmassa vasta keskipitkänajan aikavälin tavoitteisiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää yksityishenkilön velkajärjestelylakiin ehdotettujen uudistusten välttämättömänä edellytyksenä talous- ja velkaneuvonnan siirtämistä oikeusministeriön hallinnonalalle samassa yhteydessä.

Pekka Timonen
Ylijohtaja

Eeva-Liisa Koltta-Sarkanen
Neuvotteleva virkamies